Meditácia 86, 87, 88, 89

Meditačný obsah č. 86:

Nasledovná meditácia smeruje k novej tematike. Z hľadiska vybudovania cvičenia sa môžu ešte znovu odborne posilniť základné pracovné kroky a podporiť možnosti pružného a slobodného prístupu v rámci celej meditačnej práce pre dušu.

Rozvíjať rozum, vziať na vedomie doteraz uvedené obsahy, rozvíjať piate centrum, ktoré do istej miery predstavuje centrum rozumnosti a rovinu predstáv, ktorá sa vytvára slobodne a nezávisle od zásahov vôle a emócií – toto má tak dlho ostať aktívnym pracovným krokom, pokiaľ sa z toho vyplývajúce porozumenie a praktické používanie akoby samozrejme zakorení do duše. Predstavy musia byť tvorené objektívne, a preto si to vyžaduje odpútanie vedomia od všetkých naviazaných vnemov a asociácií. Tvorba predstáv v zmysle aktívneho uvedenia vedomia do pohybu je vždy základným predpokladom zrelosti a meditačnej práce.

Nasledovná úloha sa zaoberá pojmami a ich dôkladným objasnením. Obsah koncentrácie a následná nastávajúca meditácia vytvorí pojem. Je to takzvaná abstraktná skutočnosť, ktorá však v sebe nesie určitý význam alebo aj niekoľko významov. Cieľom tejto meditácie a práce s pojmami je hlbšie nadviazanie vzťahu so skutočnosťou, ktorá je tu prítomná v tom najlepšom možnom a pôvodnom zmysle, vernom pravde.

Minulý víkend počas seminára o takzvanom zle bol použitý nasledovný pojem a v prvých náčrtoch už bol vypracovaný. Je zaujímavé, že tento pojem je často používaný, a predsa sme dospeli k rozdielnym interpretáciám.

„Kresťansko-duchovné pôsobenie"

Najskôr pozorujeme týchto niekoľko slov.

Potom môžu nasledovať úvahy, kto tieto slová používa, v akej forme sa objavujú?

Ako vyzerá jednoduchý morálny výklad tohto pojmu?

Aká hlbšia skutočnosť by mohla byť spojená s týmito slovami?

Kedy a za akých okolností dosiahne jedinec vo svojej duši také vyžarovanie, ktoré zodpovedá kresťansko - duchovnému pôsobeniu?

Toto cvičenie si na jednej strane vyžaduje niekoľko minút určitej koncentrácie na daný pojem, a to opakovane niekoľkokrát, ale objasnenie a rozpracovanie slov si vyžaduje aj zaoberať sa rozličnými dovtedy používanými interpretáciami.

Vo všeobecnosti toto cvičenie zodpovedá štvrtému cvičeniu duše z knihy „Cvičenia pre dušu".

Zaujímavé je, že Rudolf Steiner vo svojom životnom diele sformovával tento pojem sčasti o niečo priamejšie, ale často aj viac nepriamym spôsobom. Hovoril o kresťanskej ceste zasvätenia a o duchovno-kresťanskom obsahu, napríklad v 16. prednáške zo 4.10.1921 v: „Prednášky a kurzy o kresťansko-religióznom pôsobení". (GA 343a)

Zaoberať sa pochybeniami a negatívnym priradením slov je tiež veľmi cenné, pretože ak sa tak stane pomocou objektívnych predstáv, podporí to potenciál pre lepší a dokonca vernejší výklad týchto slov.

Meditačný obsah č. 87:

„Kresťansko-duchovné pôsobenie" je určitý abstraktný termín, ktorý dokáže v sebe transportovať vyššiu mantrickú substanciu.

Pojem môže byť na jednej strane meditačným obsahom a na druhej strane sa dá veľmi dobre objasniť diferencovanou úvahou s črtami filozofickými a nadzmyslovými. Čo to je kresťansko-duchovné pôsobenie?

Najlepšie, ak si napíšeme tento pojem na papier ako nadpis a začneme s prvými myšlienkami o tom, akým spôsobom ho používajú rozličné náboženské spoločenstvá, ktoré si nárokujú označovať sa za kresťanské. Pravdaže, prídeme iba k veľmi svetskému výkladu pojmu, ktorý možno nebude zodpovedať vlastnému obsahu.

Pri tomto prvom pozorovaní sa bude javiť ako evidentne významným kultový čin, ako je slávenie eucharistie. Pôsobenie ducha Krista tu má byť pre ľudí dostupné prostredníctvom obradu Večere Pánovej. Kladieme si však v zásade otázku, či pôsobenie Kristovho ducha je spojené s rituálom a ďalej aj s vierovyznaním, alebo či môže byť celkom nezávislé od akéhokoľvek kultického činu prostredníctvom jednotlivého človeka a nezávislé od akéhokoľvek spoločenstva veriacich.

Je pôsobenie Kristovho ducha spojené s človekom alebo je nezávislé, alebo dokonca či sa dá vygenerovať pomocou rituálu? Je možné, že by v prírode bez vplyvu človeka mohlo dôjsť k prejavu tej spirituálnej sily, ktorú označujeme ako typicky kresťanskú?

Čo je to pôsobenie? Čo to je duchovné pôsobenie? Nakoniec sa tento pojem spojí s otázkou: Čo je to kresťansko-duchovné pôsobenie? Zaoberanie sa jednotlivými pojmami vedie v prvých krokoch k lepšiemu vnímaniu možného vnútorného významu celého výrazu.

Zaujímavé je, keď cvičiaci vytvorí protikladný obraz a položí otázku, čo alebo aké formy vo svete v žiadnom prípade nezodpovedajú kresťansko-duchovnému pôsobeniu. Klamstvá, skresľovanie skutočnosti, akumulácia moci, vykorisťovanie, ignorancia alebo nenávistné násilie – si nijakým spôsobom nemôžu nárokovať na označenie „kresťanské", a predsa nemožno poprieť, že každá lož a každá moc, ktorú si človek negatívnym spôsobom osvojí, má určitý účinok.

Bolo by veľmi opovážlivé, keby sa krásna nálada v prírode okamžite definovala pojmom kresťansko-duchovného pôsobenia a nečas sa hneď označil ako niečo nekresťanské. Pre akúkoľvek kresťanskú sféru pôsobenia musí byť ako nositeľ sily považovaný človek a musí byť

vnímaný v súčinnosti s prírodou, nie oddelene od nej. Kult, ktorý spočíva iba na vysviacke a pri ktorom sa ľudská bytosť musí úplne stiahnuť v dare sviatosti, nedokáže už pre budúcnosť uvoľniť žiadne kresťansko-duchovné pôsobenie. V katolíckom rituáli, ktorý je založený na klasickom princípe sukcesie (následníctva) a pri ktorom kňaz musí celkom ustúpiť, keď vykonáva vysvätenie, to znamená, že svoju dušu, celú svoju osobnosť odovzdáva do služby následníckeho prúdu, to znamená biskupa, pápeža a na koniec Krista, sa duchovno-kresťanskej sile zabraňuje, aby skutočne pôsobila.

Keď sa človeku stále viac upiera duch a človek sa redukuje na dušu a telo, odopiera sa mu tiež možnosť kresťansko-duchovného pôsobenia.[1]

Nevyhnutné je, aby sa celý človek učil spájať sa s vyššími svetmi, a to konkrétnym spôsobom, aby dospel k pôsobeniu.

Citát od Rudolfa Steinera:

„Vidíte však tiež, že primerane k tomu, čo jediné môžeme dnes použiť, musíme úplne ostať stáť u slova, nakoľko je to len možné, a len slovo samotné dokážeme premeniť na konanie, lebo konanie už spočíva v slove, zvlášť ak slovo vstupuje do súvislostí samotného života."[2]

Slovo, ak ho dlhšie chováme, spytujeme a staviame do súvislostí rozličného druhu, začína sa vyslovovať.

Pri tomto druhu cvičenia duše sa správame tak, že najskôr budú pochopené jednotlivé pojmy, potom pojmy v súvislostiach, ďalej v ich všeobecnom kontexte a nakoniec v ich možnom kontexte. Výsledok cvičenia duše tohto druhu vedie k nadviazaniu veľmi hlbokého vzťahu k slovám a koniec koncov cvičenie tiež podporí nie iba konanie, ale celé ďalšie pohyby pozornosti pri činnosti zmyslov, orientovanej na tú sféru, ktorá vychádza z nábožnosti a v konečnom dôsledku z človeka.

Človek cvičiaci týmto spôsobom nevyhnutne dôjde k názoru, že od každého človeka musí vychádzať pôsobenie a to môže byť morálne vyššie alebo morálne nižšie. Vo všeobecnosti

môžeme morálne vyššie činy a vyžarovanie označiť za kresťanské a nižšie za nekresťanské.

Dá sa kresťansko-duchovné pôsobenie dosiahnuť školením? Je vždy spojené s morálkou? A ak áno, s akou morálkou? Pojmy „skutočná morálka" a „moralizovanie" by sme mali v tejto súvislosti prežívať ako protiklady. Ako sa jednotlivec školí k vzrastajúcej morálke a duchovnému pôsobeniu, a to najlepšie v nezávislosti od náboženských vyznaní?

Cvičiaci môže krok za krokom ďalej rozvíjať túto tvorbu myšlienok. Najlepšie, ak si ich rad radom zaznamenáva na papier, vetu za vetou a obraz za obrazom, aby tým rozvinul vzrastajúcu myšlienkovú konkretizáciu a rozšírenie schopnosti predstavivosti. Čím viac pojem objasní a privedie ho k možnej dimenzii, ktorá je v ňom prítomná, tým mocnejšie sa rozvinú jeho morálne predpoklady. Myšlienky, ktoré človek rozvinie, sa dajú chápať celkom ako základná duchovná sila.

Nezameňme si pojmy „duchovný" (prídavné meno) a „duchovný" (podstatné meno)! „Duchovný" (podstatné meno) je hodnostár, kňaz, ktorý prijal vysviacku, zatiaľ čo pojem „duchovný" (prídavné meno) nie je naviazaný na cirkevnú líniu, ale môže sa používať veľmi všeobecne.

Preto sa aj príroda v jej apersonálnej atmosfére javí ako duchmi obtkávaná; je v nej istý druh prirodzenej duchovnosti. Prírodných duchov je možné nazvať aj pojmom elementárni duchovia. Avšak kresťanská duchovnosť sa predsa len dá spájať s ľudským vnútrom. Ak by niekto povedal: „Toto je kresťansko-duchovné pôsobenie" a mienil by tým pôsobenie kňazov, obmedzil by tento výraz touto ľahko možnou zámenou slov na klerikálny systém.

[1] K tomu je možné pozrieť si od Ludwiga Meindla „Človek na rázcestí": Koncil v r.869 v Konstantinopoli.

[2] Rudolf Steiner: Prednášky a kurzy o kresťansko-náboženskom pôsobení", GA 343, s. 328, 16. prednáška zo 4. 10. 1921.

Meditačný obsah č.88:

Keď pojem dostatočne rozlúštime, rozpracujeme a porovnáme so všeobecne platnými interpretáciami, ktoré sú známe viac v ľudovom poňatí, vznikne intenzívny vzťah k duchu, ktorý v tomto slove žije. Každý pojem je univerzáliou. Tak ako sa v stredoveku v takzvanom spore o univerzálie do omrzenia kládla otázka, či na počiatku stojí jav alebo pojem s jeho možnou ideou, mohol by si aj dnes jedinec položiť otázku, či hmota existovala pred ideou, alebo či idea splodila hmotu. Zaoberaním sa jedným výrazovým slovom môže cvičiaci spoznávať hlbší obsah, ktorý premyslí, uvidí alebo zažije, a okrem toho môže rozvinúť vzťah k univerzu alebo k možnej duchovnej skutočnosti.

Rozpracovanie pojmu, ako je podané vo štvrtom cvičení duše v knihe „Cvičenia pre dušu", by sa každopádne mali stať súčasťou tohto zaoberania sa. Tieto rozšírené úvahy a pozorovania pri konsolidácii meditácie pôsobia ako dobrý základ.

Pojem - kresťansko-duchovné pôsobenie - budeme naďalej bližšie pozorovať. Moralizujúce hodnotenie rozhodne odrezáva prístup ku skutočnému zmyslu, ktorý v tejto univerzálii žije. Ak však cvičiaci bude tento obsahový význam hlbšie pozorovať a vnímať, dokáže kedykoľvek slovo naplniť obsahom, prípadne jeho duša sa vžije do daného slova. Človek sa časom čoraz viac bude vyhýbať vyslovovaniu všetkých slov, ktoré nie sú autentické a pri každej vete, ktorá vyjde z jeho úst, zbadá, či dokáže transportovať vnútorný citový vnem alebo sa nedokáže dostatočne identifikovať s tým, čo povedal. Každopádne slovo vytvára formu, silu, múdrosť a v tom najlepšom zmysle jednotu s vyššími svetmi priateľsky naklonenými vývoju.

Kresťansko – duchovné pôsobenie je hlboko zakotvené v duchu morálky ľudstva a súčasne sa toto pôsobenie usiluje o univerzálne platný vývoj.

Táto meditačná veta nasleduje ako rozšírenie doterajšieho pojmu pre najbližší týždeň. Cvičiaci môže niektoré razy popri priamej činnosti koncentrácie aj rozpracovať jednotlivé pojmy a preskúmať ich v súvislostiach.

Pramene:

"Ak je vec pomenovaná podľa toho, čo má spoločné s mnohými inými vecami, tak sa hovorí, že

je to univerzálium, pretože ten názov je označením pre mnoho vecí so spoločnou povahou alebo dispozíciou." Tomáš Aquinský, Perihermeneias

Heinz Grill, Cvičenia pre dušu: Priblíženie sa k energetickej, duševnej a duchovnej substancii pojmov, štvrté cvičenie duše, s. 88-93. (je možné vyžiadať si od nás slovenský preklad)

Meditačný obsah č 89:

V nasledujúcej dobe by sme mali opäť raz nanovo vypestovať rozvinutie meditácie, pokiaľ ide o základné vybudovanie a zaoberanie sa obsahom.

Minulý meditačný list sa týkal kresťanského duchovného pôsobenia, toho pôsobenia, ktoré v sebe nesie ako duchovnú, tak aj takzvanú kresťanskú dimenziu.

Najdôležitejší význam kresťanského duchovného pôsobenia je ten, že človek nemedituje kvôli vlastnému vykúpeniu, vlastnej spáse a vôbec už nie kvôli svojmu čisto telesnému, subjektívnemu prežívaniu, a po ďalšie, že sa nevžíva do nejakej zvláštnej roviny tranzu s myšlienkami na úlet zo sveta, ale skutočne pre duchovný svet, pre vesmír a napokon aj pre pozemský svet prináša budujúcu prácu. Umenie tejto budujúcej práce spočíva v suverénnom rozpracovaní a pozdvihnutí hlboko duchovne založených obsahov a v ich vnášaní do ľudskej sféry Zeme. V krátkosti vyjadrené, kresťansko-duchovný spôsob meditácie sa teda nesnaží v žiadnom prípade o to smrteľné vo vlastnom bytí, ale o vyšší morálny a spirituálny celok.

Zásada, že meditácia je darom pre svet a určitým spôsobom si vyžaduje sebaprekonanie a stiahnutie sa, aby mohlo byť vzkriesené vyššie vedomie, má stáť celkom na počiatku nášho chápania. Technické predpoklady pre utvorenie koncentrácie a meditácie a zaoberanie sa obsahom sú veľmi dôležitými základmi, ktoré čiastočne už boli načrtnuté v niektorých meditačných listoch a ktoré sú zachytené v oboch knihách – Rudolf Steiner: Poznávanie vyšších svetov a Heinz Grill: Cvičenia pre dušu.

Meditácia v princípe potrebuje obsah. Nie je to vyprázdnenie duševného života. Koncentrácia a posilnenie obsahu spôsobí prvý krok vzkriesenia duchovných tvorivých síl – alebo inak

vyjadrené – posilnenie duchovnej substancie, ktorá žije v danom obsahu.

V nasledujúcom týždni má byť v koncentrácii a meditácii myslený nasledovný základný obsah:

Človek zoberie rastlinu a pozoruje ju v jej forme a v jej prejave. Zhora pracujú sily Slnka, zatiaľ čo sily rastu poháňajú z vnútra von do rozpínania a rozrôzňovania. Toto pozorovanie má byť z technického pohľadu konkrétne a vnímané, takže cvičiaci v každej dobe dokáže objektívne a autenticky popísať rastlinu.

Potom si cvičiaci položí otázku o éterických silách alebo všeobecne o formotvorných silách, ktoré živo a s múdrosťou pôsobia v rastline a na rastlinu. Po opakovaných cvičeniach sa pre jemnejšie zmyslové cítenie rozvinie určitá sféra. Každá rastlina má určitú éterickú dimenziu. Pracujú na nej neviditeľné éterické sily, rovnako zhora, ako aj zvnútra smerom von.

Pomocou tohto cvičenia meditujúci rozvinie zmysel pre pojem „éterické sily", ktoré pôsobia v prírode.

Pramene:

Heinz Grill: Výživa a dávajúca sila človeka , s. 46, Štyri étery. Slovenský preklad vyšiel knižne.

Rudolf Steiner: Theozofia, s. 33 – o pojme éterické telo alebo životné telo.

Poznámka: na stránke Joga Narajana nájdete veľké množstvo poukazov a podrobne popísaných cvičení na túto tému .

O spoločných stretnutiach a cvičeniach duše

Podujatia s Heinzom Grillom < späť

meditácia 83, 84, 85 < späť zoznam meditačných obsahov vpred > meditácia 90, 91, 92, 93